Jan Guillou

STAVITELÉ MOSTŮ

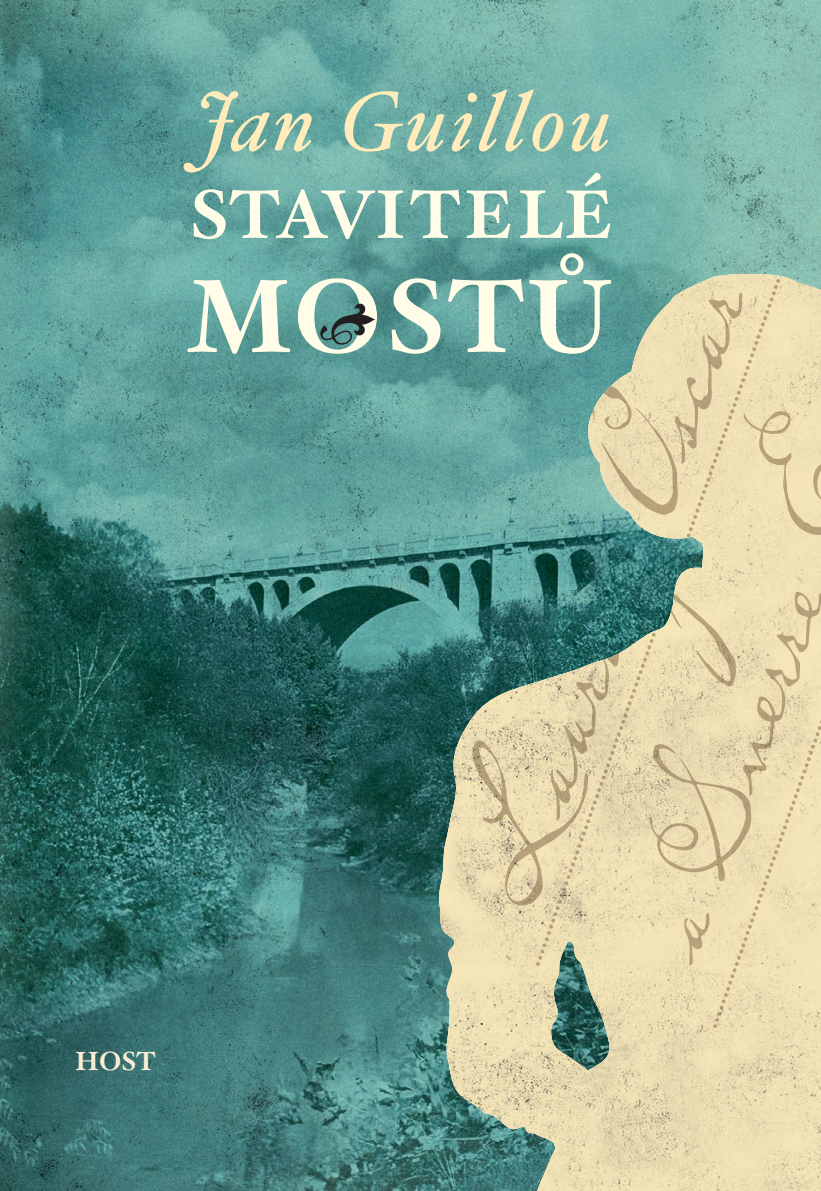

HOST

Jan Guillou

Stavitelé mostů

Velké století I

Jan Guillou

STAVITELÉ MOSTŮ

VELKÉ STOLETÍ I

Brno 2014

Jan Guillou
Brobyggarna
Copyright © Jan Guillou, 2011
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Helena Matochová, 2014
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014 (elektronické vydání)
ISBN 978-80-7491-211-5 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7491-212-2 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7491-213-9 (Formát PDF pro čtečky)
ISBN 978-80-7491-214-6 (Formát MobiPocket)

I / Vikinská loď

MUŽI SE ZTRATILI na moři. Prostě se to stalo. Došlo k tomu již dříve a dojde k tomu opět, neboť takový je životní úděl lidí z pobřeží, ať už na Osterøye nebo na jiných ostrovech a u jiných fjordů.

Tak tedy chlapci Lauritz, Oscar a Sverre přišli o otce, stejně jako děvčátka Turid, Kathrine a Solveig.

Co se tam venku stalo, nikdo nevěděl a jako obvykle se to neobjasnilo ani později. Bouře zuřila zajisté silně, jak jen pozdní únorová bouřka dovede. Lauritz a Sverre byli zkušení mořeplavci, statní a silní jako málokdo. Vyrostli na moři a jen zpola žertem se o nich říkalo, že pocházejí z vikinského rodu. Jejich otec byl také takový.

Nezbývalo než se dohadovat. V této roční době nebylo pravděpodobné, že by se tvořily ledové kry. Ani že by muži s lodí uvízli na mělčině nebo vybočili z kurzu a roztříštili se o skalisko, na to si byli na moři až příliš jistí a vody ve fjordech i cestu na volné moře znali jako své široké dlaně. Mohl jim spadnout stěžeň nebo měli štěstí při lovu, a když se pak vyhýbali bouři, loď ztěžklá nákladem je zanesla příliš daleko. Dohady stejně ničemu neprospěly.

Kněz z Hosangeru přišel po týdnu, kdy už si byl poměrně jistý, že veškerá naděje pohasla a že zodpovědnost za obě vdovy nyní přechází z jejich mužů na církev. Přijel parníkem k přístavnímu molu v Tyssebotnu a dál se doptal.

Usedlost Frøynes ležela nedaleko mola, v závětří za velkým kamenitým kopcem. Skládala se ze dvou obytných stavení (což bylo velmi neobvyklé), kravína, dvou stodol a několika spižíren, starých několik set let a postavených na vysokých kůlech kvůli divoké zvěři. Všechno zde bylo udržované a svědčilo spíše o skromném blahobytu než o chudobě, která byla jinak na ostrovech běžná. Bratři

Eriksenovi platili za pracovité a zbožné muže a o své rodiny se dobře starali. Dokonce si postavili vlastní rybářskou loď s nákladním prostorem, do něhož se vešel dvojnásobný úlovek.

Kněz se s oběma vdovami, už oděnými do černých šatů, sešel ve větším z obou obytných stavení, kde bydlela Lauritzova manželka Maren Kristine se svými třemi chlapci. Ti seděli ve světnici na dlouhé lavici, svátečně oblečeni a s očima rudýma od pláče; vedle nich dcerky Sverreho Eriksena a jeho manželky Aagot. Děvčata na sobě měla černé šatičky a kněz si pomyslel, že jim je asi právě obarvili z bílých. Pohled na těch šest dětí bral za srdce.

Vdovy kněze poslouchaly nehybné a vzpřímené. Ovládaly se, slzy jim netekly. Bylo vidět, že si zakládají na důstojnosti.

Kněz pro ně žádná slova útěchy neměl, neboť co v takovém případě také říci? Držel se praktických záležitostí. Jestliže není tělo, které by se dalo pohřbít, slouží se zvláštní vzpomínkový obřad a na jeho konci se požehná duším zemřelých. Určili datum.

Pak přišla na řadu složitější otázka: jak se o sebe rodiny postarají bez příjmů, které jim zajišťovalo moře. Vdovy byly mladé, možná jen něco přes třicet let, ale spíše ani to ne, a zvláště Maren Kristine byla nápadně hezká, měla rudé vlasy, pihy a velké modré oči. Navíc vlastnila poměrně slušnou usedlost. Nebude mít potíže, jak si sehnat nového muže, její švagrová také ne.

Toto téma by však bylo nevhodné, a proto si kněz nechal vyprávět o strastech, které měly ženy bezprostředně před sebou. Jídlo se na usedlosti našlo, skopové, vepřové i drůbeží maso, a navrch čtyři dojnice. Když je tu teď méně hladových krků, budou vdovy také moci vyrábět sýr z přebytků a prodávat ho. Řekly, že umějí i tkát a barvit látky.

Kdyby tři osiřelá děvčátka byla starší, muselo by se postupovat jako obvykle: poslali by je jako služky do panských domů v Bergenu. Ale to v úvahu nepřipadalo, protože nejstarší dívka završila teprve devátý rok.

S chlapci to byla jiná, ačkoli jim bylo jen dvanáct, jedenáct a deset let. V Bergenu, kde se vyrábělo, stavělo a opravovalo vše, co mělo

co do činění s mořeplavbou a rybolovem, mohli získat práci jako učedníci.

Na to už vdovy myslely. Maren Kristine měla bratra, Hanse Tufteho, který pracoval jako provazník u Cambella Andersena na Nordnesu. Napsala mu dopis. Hans byl v provaznictví zástupcem předáka, takže jeho slovo něco znamenalo, a dá-li Bůh, budou mít brzy o tři hladové krky méně. A po čase od chlapců získají také nějaký menší příjem.

Kněz kradmo pohlédl na tři uplakané hochy, kteří seděli na lavici se skloněnými hlavami, aniž by cokoli řekli nebo jen výrazem dali najevo, co si myslí o tom, že mají opustit domov v Tyssebotnu a stát se dělníky ve městě. Bylo jisté, že tři rybářští synkové si svou budoucnost představovali jinak. Ale v nouzi si vybírat nelze.

Kněz už vlastně nic dalšího probrat nepotřeboval. Neurčitě se zmínil o tom, že se spojí s dobročinnou společností v Bergenu, ale nic slíbit samozřejmě nemůže. S těžkým srdcem jim ujedl z čerstvě upečeného chleba, protože věděl, že odmítnout by bylo horší než do slova a do písmene urvat sousto od úst těm šesti dětem. Rybáři z Osterfjordu úzkostlivě dbali na morálku i na důstojnost.

Když se odebral zpátky do přístavu, aby si najal někoho, kdo ho odveze plachetnicí domů do Hosangeru, pocítil jednak úlevu, že splnil těžkou povinnost, jednak špatné svědomí, že cítí úlevu. Mohlo to být mnohem horší. Vdovy před sebou každopádně mají těžké období smutku a chudoby.

Zvyk káže, že budou muset truchlit nejméně rok, než byť jen pomyslí na to, že by si našly nové muže, a to spíše z nouze než z lásky.

* * *

Jon Tygesen byl strojníkem na parníku Ole Bull od chvíle, kdy loď na jaře roku 1883 spustili na vodu. Teď mu stačilo jen krátce pohlédnout přes zábradlí a přesně věděl, u které ze čtrnácti zastávek na trase z Bergenu se nacházejí. Ale výhled ho už unavoval a cizince, kteří jezdili parníkem jen pro potěšení, nechápal. Na této plavbě byli čtyři

pasažéři, kteří cestovali pro zábavu. Podle všeho pocházeli z Anglie. Dokud pluli fjordem, krčili se v kožených křeslech v salónku první třídy. Ale ihned po zakotvení vyšli ven, na sobě tlusté kabáty a kožešinové límce, a ukazovali na strmé horské srázy a mávali rukama. Ženy čas od času něco vykřikly — Tygesenovi se zdálo, že jsou uchvácené. Zvláštní lidé.

V Tyssebotnu vyšel ven také, aby se trochu nadýchal čerstvého vzduchu. Svítilo slunce, ale bylo chladno a nahoře na Høgefjellu v noci napadla spousta sněhu, přestože už byl začátek května.

Aniž věděl proč, zahleděl se na tři malé chlapce v přístavišti. Možná proto, že na sobě měli doma pletené svetry v neobvyklých odstínech modré, ale spíše proto, že pohledy k sobě poutala jejich matka oděná v černém. Navzdory smutečním šatům to byla pohledná žena. Stroze se loučila se svými třemi syny. Podala jim ruku, oni se uklonili, otočila se na podpatku a zamířila pryč, ušla několik kroků, rozmyslela si to, rozběhla se zpátky, klekla si a všechny tři krátce a pevně objala. Pak se ztěžka zvedla a odkráčela, aniž by se ohlédla.

Jon Tygesen pochopil, kdo ti tři chlapci jsou — o tom, že se rybářská loď Soløya potopila i s posádkou a nákladem, už slyšel. Chudáci malí, pomyslel si. Teď musejí odejít do města a dřít jako koně. Je zima, ale dovolit si mohou samozřejmě jen lístek na palubu. V tu chvíli přišel kapitán, na něco se Tygesena zeptal a ten chlapce spustil z očí, právě když pozoruhodně jistě — jako by byli na moře zvyklí — přešli přes houpavý lodní můstek.

Už minuli Eikangervåg, urazili tedy pěkný kus cesty, a Jon Tygesen ty tři hochy přistihl, jak mrštně slézají po zadním žebříku do strojovny. Opíral se o lopatu, pozoroval je a myslel si, že se jen chtějí trochu ohřát. Na palubě cestovali jako jediní, všichni ostatní si připlatili dvacet pět öre, aby měli místo uvnitř. Venku byla svinská zima.

Samozřejmě to bylo proti pravidlům. Pasažéři se ve strojovně zdržovat nesměli. Musí je tedy vyvést. Ale přesto, uvažoval, by bylo křesťanské chvíli počkat, aby se chlapci stihli alespoň trochu zahřát. Jenže když je potají pozoroval, zdálo se mu, že vůbec nepřišli kvůli teplu, ale kvůli parnímu kotli a strojům. Horlivě si něco ukazovali,

mávali rukama a v jinak utrápených obličejích se jim objevil záblesk radosti. Jonu Tygesenovi náhle do očí vstoupily slzy. Odhodlaně vyšel z úkrytu a velitelským hlasem se zeptal, proč se pasažéři nacházejí ve strojovně. Dva mladší vypadali, jako by měli v úmyslu pláchnout k žebříku, ale nejstarší zůstal stát na místě a téměř nesrozumitelným nářečím odpověděl, že chtěl bratrům jen ukázat, jak funguje parní stroj. Jona Tygesena to vyvedlo z míry, téměř vybuchl smíchy.

„Ty jsi takový šikovný klučina, že víš, jak funguje parní stroj?“ zeptal se pobaveně a shovívavě. „Takže ani nemá smysl, abych vám to vyprávěl?“

Tři chlapci horlivě přikývli. A Jon Tygesen zahájil své naučené kolečko, které občas odříkal lepším lidem z města, když ho o to poprosili. Vzal to systematicky jako obvykle, začal spalováním uhlí jakožto zdrojem síly, pokračoval kolem velkého nablýskaného parního kotle z mědi a mosazi a potom popsal přenos síly pomocí hřídelů, ozubených koleček, mechanických principů a tak dále.

Všem třem chlapcům se brzy na rtech objevil šťastný úsměv a kupodivu se zdálo, že všechno chápou. Občas se totiž některý z nich vytasil s otázkou, zpočátku nesmělou. Ptali se na něco, co Jon Tygesen přeskočil, aby výklad nebyl příliš složitý. Zvláštní. Jak se u všech všudy mohli tři malí rybářští kluci z Osterøyi tak dobře vyznat v moderní strojovně, kterou přece ještě nemohli nikde vidět?

Ne, připustili, na palubě parníku ještě nikdy nebyli. Ale někde prý o strojích něco četli, přičemž nebylo jasné, kde přesně — nejspíš v nějakém časopise. Každopádně nebylo pochyb o tom, že vše chápou a neobyčejně je to zajímá.

Když Ole Bull zakotvil u nové přístavní hráze v Murebryggenu, Jon Tygesen se ubezpečil, že chlapce skutečně vyzvedl nějaký příbuzný, zamával jim na rozloučenou a zamyšleně sešel do strojovny.

* * *

Strýce Hanse znali hoši jen zběžně, přece jen odešel do města už před několika lety. Byl překvapivě malý, v porovnání s jejich otcem

měl drobné ruce. Když procházeli městem, nesměle a jednoslabičně odpovídali na jeho otázky, jaká byla cesta a jak se daří jeho sestře Maren Kristine.

Chlapci už v Bergenu byli i dřív, ale nikdy pořádně. V létě za hezkého počasí někdy směli jet s otcem a strýcem Sverrem, s nimiž pak prodávali úlovek přímo v přístavu. Nikdy ale nenavštívili město samotné, takže když teď překonali prvotní nejistotu a nesmělost, všímali si tolika věcí — dívali se na ně a vyptávali se a strýčkovi připomínali mláďata kormoránů, která jako by si chtěla ukroutit krky.

Strýc Hans žil v příbytku, kterému se říkalo byt, na Verftsgaten blízko vody. V jednom třípodlažním domě tam spolu bydlela kopa cizích lidí. Byt se skládal z pokoje a kuchyně s komůrkou pro služky, jak se místnůstce říkalo. V ní měli všichni tři bratři bydlet. Strýc Hans jim sám vyrobil tři lavice na spaní.

Setkali se také se Solveig, manželkou strýce Hanse. Uklonili se a podali jí ruku, jak je to maminka naučila a což jim často připomínala. Paní Solveig jim pochválila hezky upletené svetry a řekla něco o matčině umění, čemuž nerozuměli.

Dvě věci byly na městě zvlášť podivné. Za prvé tu z kohoutku tekla voda, ačkoli bydleli několik metrů nad zemí. Za druhé, a to se museli bratři naučit okamžitě, se tu dodržoval zvláštní městský způsob chození na velkou. Vedle kuchyňských dveří visel klíč. Byl od očíslované latríny dole ve dvoře, o kterou se člověk dělil se sousedem a na kterou nesměl chodit nikdo další. Jednou za týden přijel ras a její obsah odvezl.

Slovo ras bylo pro chlapce nové, trochu děsivé. A stejně vzrušující jako velké krysy dole na dvoře.

Večeřelo se v kuchyni po obvyklé modlitbě u stolu. K jídlu měli většinou rybu s bramborami a jednou týdně vepřové. Jako doma na Osterøye.

* * *

Lauritz, Oscar a Sverre si v provaznictví Cambella Andersena, kam to měli ze svého domova na Verftsgaten pouhých deset minut chůze, velmi rychle zvykli. Byli bystří a zručně zacházeli s provazy a nářadím — tak zručně, že kamarádi z práce i předák brzy začali strýci Hansovi klást zvědavé, a přitom uznalé otázky. Hans Tufte vysvětloval, že jsou to rybářští chlapci, kteří už od pěti let jezdí po moři, a tak přičichli k lecjaké práci. Jejich otec se strýcem například vlastnoručně postavili neobyčejně velkou rybářskou loď a chlapci u toho samozřejmě byli a pomáhali.

Už po týdnu předák Andresen rozhodl, aniž by se zeptal nahoře, že chlapci Lauritzenovi budou dostávat mzdu po měsíci namísto po obvyklých třech. Nebylo totiž pochyb, že se z těch kluků brzy stanou zruční provazníci.

Každou neděli se chodilo korzovat. Strýc Hans chlapcům vysvětlil, čemu se tak říká: po bohoslužbě se jdou lidé ve svátečních šatech projít do města, třebaže tam zrovna nepotřebují nic vyřídit, a sem tam pozdraví někoho, koho potkají. Bratři si nejvíc oblíbili cestu vedoucí k malému umělému fjordu Lille Lungegårdsvann, kterému se správně nemělo říkat fjord, ale nějak jinak. O nedělích tu veslovali muži v košilích, kabáty si pokládali vedle sebe na sedátko a za nimi seděly dámy, které si nad hlavou držely paraplíčko, i když nepršelo. Proč takhle veslují, bylo chlapcům ze začátku záhadou. Nemají přece nikam namířeno ani nerybaří. Strýc Hans jim vysvětlil, že ve městě se vesluje jen tak pro zábavu, podobně jako se chodí na procházku, jen se u toho jede na lodi. To jim připadalo neméně podivné.

Na severní straně Lille Lungegårdsvann se podél pláže táhla Kaigaten s domy o třech i čtyřech podlažích a s fasádami zdobenými sochami a štukami. Když jsou domy z kamene, musí být u základů obrovská zátěž, poznamenali chlapci, jakmile tu vznešenou ulici uviděli, a ptali se strýce Hanse, jak se tento problém řeší. Řekl jim něco v tom smyslu, že kámen je těžký, takže postaví-li se kámen na kámen, stavba drží vlastní vahou.

Velmi dobře si všiml, že mu chlapci nevěří, ale lepší vysvětlení neměl. Sám se nad tím nikdy nezamýšlel.

Po měsíci a půl — nedlouho před svatým Janem — obdrželi chlapci zálohu na svou první mzdu. Zaplatili za jídlo, které dostali u strýce a jeho ženy Solveig, a ještě jim něco zbylo. Po hlasování, které skončilo dva proti jednomu, se rozhodli, že zbylých pět korun pošlou domů mamince. Lauritz by si byl raději koupil knihu o lokomotivách.

Všechno vypadalo dobře. A přesto to nakonec skončilo katastrofou, ještě než přišel podzim. Později se Hans Tufte proklínal, proč nebyl pozornější. Vůbec netušil, že chlapci se za jasných červnových nocí vykrádají ven — přece jen byli ještě malí. Jenže i kdyby byl něco slyšel, myslel by si, že někdo jde na záchod. Zoufale se snažil sám sebe omlouvat, že o tom za živého Boha nemohl vědět. Ani si nevšiml, že by snad chlapci trpěli nedostatkem spánku, což jistě museli.

Nejvíc se bál toho, jak vysvětlí bídný konec jejich městského života své sestře Maren Kristine. To bude nejhorší.

* * *

Christianu Cambellu Andersenovi bylo dvacet osm let a coby nejstarší syn provaznického mistra Andersena měl živnost brzy převzít. Byl to hezký muž s pěkným knírkem, kupodivu stále ještě svobodný. Možná se na něj dalo pohlížet jako na mladého příslušníka bergenské smetánky, ale kdo do ní patří a kdo ne, šlo určit jen stěží. V každém případě byl řádným členem Výboru pro železnici, Divadelní společnosti, dobročinného spolku a pánského klubu Dobrý úmysl. Vždycky měl v hlavě mnoho nápadů a ve společnosti byl oblíbený.

Před volnem na svatého Jana musel něco vyřídit v kanceláři v době, kdy už pracovní tempo polevovalo. Ke svému překvapení potkal několik dělníků, jak jdou přes dvůr ke kůlně, která byla už rok a půl prázdná. Používala se jako záložní sklad pro konopí.

Když se mužů zeptal, co se děje a proč s sebou nesou velké sekery, dostal vyhýbavou odpověď — zmínili se o „klukovských neplechách“, ale prý to brzy vyřídí. To vzbudilo Andersenovu pozornost, a tak šel s nimi ke kůlně a sám otevřel děravé dvoukřídlé dveře.

To, co spatřil, ho nejprve tak zaskočilo, že zůstal stát s otevřenými ústy a pátral v paměti. Tyčila se tam z více než poloviny hotová loď. Ale nebyla to žádná veslice ani plachetnice, byl to model. Bezpochyby vikinská loď.

„Panebože," zamumlal Christian Cambell Andersen tiše, když mu konečně došlo, co vidí. „To je přece loď z Gokstadu!"

Dychtivě vytáhl jednomu dělníkovi z boční kapsy pracovních kalhot skládací metr a začal loď měřit. V nových mírách, které v Norsku a Švédsku právě zavedli, měřila na délku 4,6 metru a uprostřed trupu byla široká sto dva centimetrů. To by mohlo klidně souhlasit.

Christian Cambell Andersen to chtěl ihned zkontrolovat, a tak se rozběhl přes dvůr k hlavní budově. Ale pak si to rozmyslel a vyrazil zase zpátky.

„Co hodláte dělat s těmi sekerami, chlapi?" zeptal se.

„Předák řekl, že máme ten krám rozsekat a uklidit to tady," odpověděl nejstarší dělník znepokojeně. Zápal majitelova syna nebylo radno pochopit špatně.

„Proboha, ničeho se tam nedotýkejte!" nařídil Christian Cambell Andersen. „Nechte všechno, jak to je, s nářadím a se vším. A mimochodem, co jste mysleli těmi klukovskými neplechami?"

Když se mu dostalo odpovědi, ztratil řeč — zdálo se to nemožné. Opravdu by ti tři noví učedníci, kterým bylo teprve něco přes deset, dokázali postavit tohle? A vůbec, kde ti chlapci jsou?

Nesměle zašeptaná odpověď nevěstila nic dobrého. Předák Andresen těm malým zlodějům napráskal a okamžitě je propustil. A tak je předákův zástupce, jejich strýc, odvedl na parník a poslal domů.

„Jak to, zlodějům?" divil se Christian Cambell Andersen.

Kradli prý dřevo ze skladu sousední pily. Sice si určitě brali z odřezků, ale krádež je to stejně. A nářadí štípli z opravny v provaznictví.

Na toto vysvětlení Christian Cambell Andersen rezignovaně přikývl. Začít se o tom teď dohadovat by nebylo k ničemu. Pouze zopakoval svůj příkaz, aby v kůlně nikdo na nic nesahal, což platilo i pro „ukradené" nářadí a vůbec všechen materiál uvnitř. Pak si pospíšil do své kanceláře a prohrabal poličku s literaturou o vikinzích.

Jako mnozí jiní v této době, o zahraničních turistech ani nemluvě, byl i Christian Cambell Andersen nadšeným obdivovatelem vikingů. Ságu o Frithiofovi uměl nazpaměť a odkrytí první zachovalé vikinské lodi u Gokstadu pozorně sledoval už ve svých jednadvaceti letech.

Nakonec našel, co hledal. Knihu, která uváděla přesné rozměry lodi z Gokstadu: 23,3 metru na délku a v nejširším místě trupu 5,2 metru (po přepočítání ze stop a palců). Napsal si na papír zlomky a rychle počítal. Souhlasilo to na centimetr, chlapci postavili svůj model přesně v poměru jedna ku pěti.

Christian Cambell Andersen se svezl do anglického kancelářského křesla a snažil se to pochopit. Ale šla mu z toho hlava kolem — musí se na práci chlapců podívat blíže! Odhodlaně vstal, dlouhými kroky zamířil zpátky ke kůlně na druhé straně dvora a otevřel obě části dveří, aby měl dostatek světla.

Znamenitě se jim povedla klinkrová obšívka, což bylo nepochopitelné, neboť boky byly výrazně vyklenuté, na přídi a na zádi do sebe zapadaly a uprostřed trupu byla loď nejširší. Kromě toho příď i záď stoupaly strmě vzhůru a to, že nějací malí chlapci dokázali bez správného nářadí vytvořit tak vznešené a elegantní linie ze dřeva, které víceméně náhodně našli na hromadě odřezků na pile, působilo jako zázrak.

Christian Cambell Andersen přejel po prknech rukou. Nikde ani tříska, všechno pečlivě osmirkované. Vepředu na bocích byla vidět zpola dokončená reliéfní řezba spletitého dračího těla. K této ozdobě neexistovala žádná známá předloha, alespoň ne na lodi z Gokstadu, tím si byl Christian Cambell Andersen úplně jistý, protože kdyby existovala, znal by ji. Smyčky na drakovi přesto vypadaly naprosto věrohodně, jejich umělecké zpracování vykazovalo mistrovskou kvalitu.

Lavičky nebyly připevněné v lodi, stály opřené o zeď kůlny. Ovšem i jejich povrch byl dohladka osmirkovaný a sedělo by se na nich dozajista pohodlně. Škoda že chlapci nemohli svou práci dokončit jen proto, že na ně přišel nějaký pitomec!

Klukovské neplechy? Napráskal, propustil a poslal domů?!

Nejhorší na tom nebyla ta krutost a nekřesťanské jednání, nýbrž omezenost.

Provazníci samozřejmě nebyli námořníci ani stavitelé lodí, ale cit pro hezkou loď by měl mít v Bergenu každý. Inu, tohle se bude muset napravit stůj co stůj. Otázka zní jak. O tom musí Christian Cambell Andersen ještě přemýšlet.

Jako většina ostatních obyvatel města se šel o několik hodin později podívat do čtvrti Engen na svatojánské ohně, ale myšlenkami byl celou dobu jinde a ze slavností brzy odešel, protože ve vzduchu byl cítit déšť a on nechtěl do pánského klubu přijít zmoklý. Domluvil se, že si ten večer dá partii whistu s Halfdanem Michelsenem, který byl stejně starý jako on a brzy měl převzít přední loďařství ve městě, a s rejdaři Mowinckelem a Dünnerem, pány výrazně staršími než Christian a Halfdan, kteří nicméně nacházeli potěšení v rozpravách s generací, jež mířila na jejich místa. Avšak pouze za předpokladu, že nepřišla řeč na politiku. Christian odehrál několik partií bídně a ostatní si samozřejmě všimli, že je duchem nepřítomen, ale prokázali ohleduplnost a nevyptávali se. Pravděpodobně šlo o nějakou záležitost srdce a o těch se v Dobrém úmyslu nemluvilo. Považovaly se za osobní.

Později se posadili ke své obvyklé sklence pjolteru. Do silných vitrážových oken bubnoval déšť, v krbu praskalo, anglická kožená křesla domácky vrzala a Christian ze sebe vymáčkl sám, o čem přemýšlí.

Vyprávěl bez oklik a šel rovnou k věci. Bez jeho vědomí předáci v provaznictví vyhodili tři učedníky, a ještě k tomu jim nařezali koženými řemeny za to, že — slyšte a žasněte — téměř dokončili model lodi z Gokstadu ve zcela přesném měřítku.

Ostatní na něj zírali, jako by se snad zbláznil.

„Jak staří jsou ti učedníci?“ zeptal se rejdař Dünner opatrně.

„Myslím, že kolem jedenácti let,“ odpověděl Christian rozpačitě. Měl strach, že se mu vysmějí.

A také že ano, nemohli si pomoci. Ale vzápětí se omluvili a rozhořčeně zamávali rukama. Následovalo rozpačité ticho.

„Mám návrh,“ řekl Christian odhodlaně. „Vsadím cokoli, pánové, že až uvidíte to mistrovské dílo, užasnete a dáte mi za pravdu. Pokud

ano, budu do konce roku pít pjolter na váš účet náhradou za vaši nedůvěru. V opačném případě samozřejmě na zbytek roku převezmu platby za veškerý koňak a sodovku já."

Napjatá nálada se uvolnila smíchem a pánové si ihned nechali poslat pro dvoukolý kočár od firmy W. M. Bøschen do ulice Krále Oskara. V tomto počasí pomyšlení na procházku neměli, ačkoli do provaznictví ve čtvrti Nordnes to nebylo daleko.

O půl hodiny později (drožka na ně čekala) už Christian otvíral dveře do staré kůlny. Pozdvihl dvě lucerny, aby projasnil svatojánské šero. Ostatní mocně zalapali po dechu. Byli to loďaři a okamžitě pochopili, co vidí. Ale ani jeden velmi dlouho nic neříkal.

Místo toho začali stavbu prozkoumávat a vzájemně si sdělovali různé objevy a postřehy. Jako například to, že chlapci nepoužili hřebíky a prkna se jim povedlo pospojovat jen kolíky. Ale jak dokázali vyrobit kolíky bez soustruhu? Halfdan, který stavěl lodě už v dětství, jeden kolík prozkoumal blíže: vzal kladivo a klín, opatrně kolík vyrazil a pečlivě si ho prohlížel — nejprve zachmuřeně, ale poté se širokým úsměvem. Pak ostatním rozjařeně oznámil, že mají co do činění s „důvtipnými neplechami", skromně řečeno, a mnohonásobně je o tom ujistil. Chlapci kolíky vyřezali ručně, ale do tvaru klínů. Potom tu část kolíku, která měla projít vyvrtanými dírami v prkně, obtočili konopím (velmi tence) a navrch nanesli vrstvu dehtu. Nato kolíky zatloukli kladivem, přičemž se konopí s dehtem stlačilo, takže kolík drží pevně v otvoru. Nakonec už jen upilovali konce a povrch vyhladili smirkovým papírem.

Ale jak se chlapcům povedlo dosáhnout zakřivení dřeva, když vytvářeli například výrazné zaoblení na přídi a zádi?

Muži se rozhlédli kolem sebe v blikajícím světle luceren, aby našli nějaké vysvětlení, a skutečně ho objevili. Na protější straně kůlny stál na několika kamenech kbelík s vodou a pod ním byly jasně patrné stopy po ohni. Chlapci využili páru.

Nejdojemnější objev představovala vlastní předloha. Byla přilepená na zdi a sestávala z barevných obrázků lodi z Gokstadu před zrestaurováním a po něm. Jeden obrázek také znázorňoval, jak mohla

celá loď vypadat před tisíci lety. Nacházely se tu i jednoduché náčrty a výměry. Obrázky pocházely z levného zábavného časopisu pro domácnosti a coby konstrukční podklady byly veskrze ubohé.

Christian si všiml, že na žádném obrázku z časopisu není předloha spletitého dračího těla, které zdobilo příď a záď.

Zpátky do klubu odjeli ve skvělé náladě a chtěli neprodleně dostát svému závazku a dohlédnout, aby Christian neodešel střízlivý, přičemž jeho útrata půjde samozřejmě až do konce roku na jejich vrub.

V klubu už panovalo téměř ticho. Bylo pozdě a většina ostatních odešla domů. Ale když si muži toho svatojánského večera přiťukli při druhé rundě, rozhostila se tam slavnostní nálada.

Právě viděli zázrak, na tom se shodli všichni. Tři malí chlapci, kteří za sebou měli čtyři, možná pět let školní docházky — takové už jsou zkrátka možnosti tam na ostrovech —, vytvořili něco, co by obstálo u závěrečné zkoušky lodního inženýra. Cesty Páně jsou vskutku nevyzpytatelné. Tři rybářští chlapci z Osterøyi. Proč Bůh obdařil technickým nadáním právě je? K jakému užitku jim takové mozkové soukolí bude, až budou chytat tresky do sítě?

Christian, který v Boha a jeho nevyzpytatelné cesty nijak zvlášť nevěřil, suše namítl, že z těchto chlapců se rybáři podle všeho nestanou. Budou z nich totiž železniční inženýři a stavitelé mostů.

Ostatní se na něj udiveně podívali a přitom zpracovávali jeho myšlenku. Potom radostně přikývli na souhlas. Nápad to byl stejně vynikající jako samozřejmý. Kdo chtěl, mohl si ho vyložit jako boží znamení.

Bergenský železniční výbor vznikl už v roce 1872 a všichni přítomní byli jeho aktivními členy. Ale s plány na výstavbu železnice se postupovalo jen velmi pomalu, protože politici v daleké Kristiánii se domnívali, že Bergeňané, kteří přece mají tak blízko k moři, klidně mohou do hlavního města dál cestovat lodí. Když už si tam potřebují něco vyřídit. Parlament jen neochotně povolil stavbu železnice mezi Bergenem a Vossem. Ta byla už několik let v provozu. Ale stále zbývalo uskutečnit ten velký skok: schválit pokračování stavby z Vossu přes celou Hardangerviddu až dolů do Kristiánie. Politici

se zpěčovali a tvrdili, že není možné postavit železnici v takové nadmořské výšce, kde je takový mráz a tolik sněhu a kde zima trvá osm měsíců. Kromě toho Norsko nemá inženýry na potřebné úrovni — s podobným projektem neuspěli dokonce ani ve Švýcarsku. Pustit se do něčeho, co je od samého začátku odsouzeno k neúspěchu, by tedy i navzdory některým naivním optimistům z Bergenu vedlo pouze k nezodpovědnému plýtvání omezenými státními zdroji.

Na tom, že by Bergenská dráha, jak se projekt nazýval, byla neslýchanou technickou a inženýrskou výzvou, se všichni shodovali. V otázce nemožnosti její výstavby ale shoda nepanovala.

„Čili asi takto," zakončil úvahy rejdař Dünner, když záležitost několikrát probrali ze všech stran. „Vychováme si vlastní inženýry a poskytneme jim nejlepší technické vzdělání na světě. Zaplatíme ho. A oni ho splatí tím, že nám postaví železnici."

Všichni u stolu se v zamyšlení odmlčeli. Objednali si poslední pjolter a připili si s Christianem, který počínaje dneškem pil půl roku na jejich účet. Ale ticho trvalo dál. Na Dünnerových myšlenkách bylo něco neslýchaného, co v ostatních vyvolávalo obavy.

„Je to velkodušné rozhodnutí," řekl nakonec rejdař Mowinckel. „Čistě rozumově s Dünnerem souhlasím. Ale nad životy těch chlapců vládne pouze Bůh, ne my, jakkoli bychom chtěli vložit jejich nadání do věci, po které tak prahneme. Řekl bych to asi takto: pro své dobročinné výdaje Dobrý úmysl vždy hledá dobře odůvodněné využití. Máme tu mladou nemajetnou vdovu se třemi výjimečně talentovanými syny. Nestačí to snad na začátek?"

Ostatní přikývli a na znamení souhlasu pozdvihli sklenky. Rozhodli se, že Christian dostane za úkol vdovu vyhledat.

* * *

Toho červnového dne, kdy Christian na hrázi v Murebryggenu nastoupil na loď Ole Bull, byla obloha výjimečně bez mráčku (předešlých deset dní v kuse pršelo). Na palubě bylo nezvykle mnoho turistů, což zřejmě mělo co do činění právě se změnou počasí.

Většinou samí Němci. Salónek první třídy byl plně obsazen a Christian se v něm cítil trochu stísněně a nepohodlně. Chystal se projít po palubě a vtom se ho žena, která seděla vedle něj, zeptala, jestli mluví německy. Když přitakal, začala se ho ptát na vikingy. A protože Christian se o toto téma vášnivě zajímal, uměl odpovědět téměř na všechno. Ostatní ze společnosti se přidali a kladli mu další a další otázky, takže se brzy cítil jako nějaký „turistický průvodce“. To byl nový výraz pro nové povolání.

Cizinci byli do vikingů úplně zbláznění a v létě přijížděli k fjordům zblízka i zdaleka. Bylo to trochu zvláštní, ale pro Norsko samozřejmě výhodné. Měli spoustu peněz, tihle cizinci.

Christian se nakonec omluvil a vyšel na palubu. Díval se kolem sebe novýma očima. Pro někoho, kdo se narodil ve Vestlandu a neznal nic jiného, svět takto vypadal úplně samozřejmě. Třpytivá voda. Zasněžené vrcholky hor, strmé srázy, které končí přímo v moři, velké vodopády. Ale co když pocházíte ze špinavého města, jako je Londýn nebo Berlín?

Možná by bylo výnosné investovat do turismu. Provaznictví měl Christian sice v úctě, ale slibuje tento obor podobně výdělečnou budoucnost jako nové hotely pro turisty? To byla zajímavá otázka. A dobré téma k hovoru na některý z večerů v klubu. Když Christian vystupoval po povážlivě vratkém můstku na jednoduché molo v Tyssebotnu, něco se v něm sevřelo. Teď už se nemohl rozptylovat výhledem, musel se soustředit na náročný rozhovor, který měl před sebou. Nevypadalo to, že by mu někdo přišel naproti, ačkoli samozřejmě dopředu napsal a svůj příjezd ohlásil. Divné. Vdova neposlala ani jednoho z těch šikovných malých chlapců, aby hosta přivítal. Musel se doptat.

Poté, co vstoupil do tmavé světnice na Frøynesu, seděli chlapci se svěšenými hlavami v řadě na dlouhé lavici. Neodvážili se na něj ani pohlédnout.

Vdova Maren Kristine se strnule posadila na velkou vyřezávanou dřevěnou židli (všiml si, že je na ní drak) a mlčky mu pokynula, aby si sedl na podobnou židli naproti ní. Ještě ze sebe nevydala ani hlásku, dokonce ho ani neuvítala. Bylo to strašidelné.

Christian se musel ovládat, aby ho nezachvátila panika. Připadal si jako ve zlém snu, kde je krajně nevítaný. Místnost trochu páchla po kravách. Kromě toho vdova Maren Kristine byla — ač se naprosto nehodilo myslet na to právě teď — jedna z nejkrásnějších žen, jaké kdy viděl; jen o něco málo starší než on, byla-li vůbec starší. Na sobě měla černé šaty a černý šátek, ale zpod látky vyčnívaly dlouhé výrazně měděné vlasy. Její světle modré oči se na něj dívaly klidně, ale ne přátelsky. Na stole stál talíř s koláči. Na dřevěných stěnách visely podomácku tkané gobelíny, jaké Christian ještě nikdy neviděl — rád by si je prohlédl zblízka, ale na to teď nebyl čas. Musel okamžitě přejít k věci, protože rodina si podle všeho myslela, že přijel, aby si vymohl další potrestání.

Sebral síly a začal: „Těší mě, že jste mě se svými syny přijala, paní Eriksenová. Rád bych vám řekl několik důležitých věcí. Vezmu to po pořádku."

Odmlčel se a kradmo se podíval na chlapce. Ani jeden k němu ještě nevzhlédl. Zdálo se, že se připravují na další utrpení.

„Za prvé," pokračoval, „vám musím, paní Eriksenová, poblahopřát k tomu, že jste byla obdařena třemi tak nadanými syny. Na jejich model lodi z Gokstadu jsem hleděl přímo uchvácen — ano, musím použít tento výraz."

Ztichl a znovu se nenápadně podíval na chlapce. Ti překvapeně vzhlédli, rychle a nesměle se na sebe usmáli, ale zůstali i nadále vážní. Báli se, že by je matka mohla vidět, a tak zase sklonili hlavu jako při modlitbě.

Jejich matka stále ještě nehnula ani brvou. Christian dosud nezažil, že by se někdo dokázal takto ovládat, a nebyl si jistý, jestli před ním žena skrývá strach, nebo zášť.

„Dále bych vám chtěl vyřídit," pokračoval a sílila v něm víra, že se mu strašidelnou náladu konečně podaří prolomit, „upřímnou omluvu od firmy Cambell Andersen za to, jak špatně naši zaměstnanci odměnili chlapce za jejich mimořádné mistrovské dílo. Mohu vás ujistit, paní Eriksenová, že kdybych tu úžasnou stavbu jako první objevil já nebo můj otec, tedy majitelé firmy, bylo by pak vše o po-

znání šťastnější, a především spravedlivější. Chlapci by byli dostali odměnu, a ne výprask a vyhazov."

Teprve teď vdova zareagovala, ovšem o to jasněji. Zalapala po dechu, a to ne jednou, ale několikrát, a její krásná ňadra se přitom vzdula a zase poklesla, za kterýžto postřeh, právě tak nevyhnutelný jako nevhodný, se Christian zastyděl.

„Víte, pane Cambelle Andersene," řekla klidným hlasem, i když stále ještě ztěžka dýchala, „žádná slova by mě nemohla potěšit víc. To je jediné, co mohu říci."

Chlapci už neseděli skrčení a se skloněnou hlavou. Narovnali se a dívali se na hosta pátravě a s očekáváním. Christian Cambell Andersen pocítil úlevu. Usoudil, že ledy byly právě prolomeny a je jen zapotřebí přiložit pod kotel a vyrazit plnou parou vpřed.

„Dále," pokračoval a poprvé se zkusmo usmál, „s sebou mám mzdu za dobu, po kterou byli chlapci omylem propuštěni. A k tomu vám dám nabídku a chtěl bych, abyste se k ní vyjádřila, paní Eriksenová. Přichází z dobročinného spolku v Bergenu, který také zastupuji, i když s firmou nic společného nemá. Vedení Dobrého úmyslu, jak si říkáme, se usneslo, že zaplatíme chlapcům vzdělání, nejprve v katedrální škole v Bergenu, pak na vyšší polytechnické chlapecké škole v Kristiánii. A nakonec studia na univerzitě v Drážďanech. To je nejvyhlášenější univerzita pro inženýry na světě. Leží v Německu."

Všichni tři chlapci na dlouhé lavici na něj podle jeho očekávání němě zírali. Ale vdova Maren Kristine ani sebemenším záchvěvem ve tváři nedala znát, co si myslí. Christian se odmlčel a čekal, co žena řekne. Uplynulo několik minut a on si v duchu kladl otázku, jestli toho nevyklopil moc najednou. Možná nechápou, s jak velkolepým návrhem přichází?

Vdova nadále mlčela, jen sem tam sotva znatelně přikývla, jako by si v duchu opakovala, co má říci. Nakonec se zhluboka nadechla a promluvila. Hovořila dlouho, jistě, bez zadrhávání, ale těžkým dialektem, kterému, jak si Christian uvědomil teprve teď, rozuměl jen s obtížemi.

„Kněz hovořil stejně jako vy, pane Andersene. Byl přesvědčen, že z těchto chlapců se nemají státi rybáři. Proto se měli odstěhovati do Bergenu, aby se přiučili velkýmu světu. Ale já vím, a věděla jsem to i předtím, že takový školy nám děti odvedou. Ti, kdož dostanou vzdělání, zpět se nenavrátí. Nikdá. Tenkrát řekla jsem ne. A nyní říkám ne. Protože je mi zapotřebí tří malejch mužů náhradou za jednoho velikýho, co měla jsem na dvorci. Za muže, jehož mi moře vzalo."

Christian Cambell Andersen byl nejdřív tak zaskočen, že se nezmohl na odpověď. On sem přišel s královským darem, téměř jako tři králové před Pannu Mariu a Jezulátko, a položil ho na stříbrném podnose k nohám černě oděné rybářovy vdovy. A ona ho odmítla, aniž by se jedinkrát v řeči zadrhla.

Potřeboval si to promyslet. Znovu vrhl rychlý pohled na chlapce, kteří seděli rovně na dlouhé lavici a zírali na něj i na matku vyděšenýma, vytřeštěnýma očima. Jako by zoufale doufali, že on teď řekne něco ničivě chytrého a dokonalého. Ale Christian měl v hlavě prázdno, byl zcela zaskočen.

V tomto domě však bylo dlouhé ticho přípustné. Žena ho nechala čekat nekonečné minuty. On teď dělal totéž a přitom přemýšlel.

„Víte, paní Eriksenová," začal pomalu a stále hledal slova. „Teď je léto, čas sušení sena na kopcích. To budete mít chlapce bezpečně u sebe. Katedrální škola nezahájí výuku dříve než po takzvaných letních prázdninách, což je několik týdnů po sušení. To za prvé. Za druhé jsme ve spolku Dobrý úmysl samozřejmě vzali v potaz... promiňte, pomysleli jsme na vaši svízelnou životní situaci. Proto jsme se rozhodli, že pokud budeme smět poskytnout chlapcům vzdělání, jaké jsem navrhl, vám budeme zároveň vyplácet vdovskou penzi, která bezezbytku nahradí, že dvorec přijde o tři tak zdatné pracovní síly."

Poslední informace nebyla pravdivá. Christian si ji právě vymyslel. Jenže těch pár slušně zajištěných pánů, kteří úřadovali v Bergenu, si neuvědomilo, co by pro čerstvou vdovu po rybáři znamenalo, kdyby ji oloupili o syny. Tato jejich hloupost, nebo přinejmenším nedostatek fantazie, se dala napravit zvláštním, diskrétním rozhodnutím o vdovské penzi.

A pokud bude nějaký úřední šiml z vedení tvrdit, že Christian překročil své pravomoci (což udělal), pak bude s pomocí boží vyplácet vdovskou penzi ze svého.

Krásná vdova se opět odmlčela a promýšlela si, co odpoví. Její malí synové seděli s rovnými zády, trochu předklonění, a ani na okamžik nespustili z matky oči. Nebylo pochyb o tom, co si ti tři myslí.

„Matko," řekl najednou jeden z nich, „odpusťte, že mluvím bez vašeho dovolení. Ale jednu věc musím říci. My tři synové toto chceme více než cokoli jinýho v životě. O tomhle se nám nikdy nesnilo. A přísaháme, že se vždy dobře budeme o vás starati."

Druzí dva chlapci horlivě přikývli na souhlas.

Christiana Cambella Andersena se znovu zmocnil pocit, že se tu odehrává něco snově neskutečného. Ten malý inženýr, stavitel lodí či mostů, nebo čím se stane, zničehonic promluvil, jako by mu slova napsal Snorri Sturluson. Argumenty zformuloval krátce, přímo, v pouhých třech větách.

Jeho matka i přesto s odpovědí vyčkávala. Z výrazu její tváře se nedalo vyčíst, o čem přemýšlí nebo k čemu se teď přiklání. Pak se náhle rozzářila — stejně nečekaně, jako když zamračený den rozjasní zářící slunce nad fjordem.

„Pane Christiane Cambelle Andersene," řekla. „Velká je má důvěra ve vaši dobrou vůli. Také má víra v budoucnost je velká. Starejte se o mý syny dobře."

I ona mluví jako v sáze o vikinzích, pomyslel si.

* * *

Za jedné z nejhorších bouřek toho podzimu se ředitel katedrální školy v Bergenu dostavil k projednání osmnáctého bodu schůze Dobrého úmyslu, na niž ho vedení spolku přizvalo. Šlo o zhodnocení prvních měsíců výuky chlapců Lauritzenových.

Ze začátku bylo těžké hochy zařadit, začal ředitel. Jejich znalosti jsou velmi nevyrovnané. Do nějaké školy pochopitelně chodili — k místnímu knězi na Osterøye. To nejběžnější, psát a počítat, se sice

naučili, ale pak sbohem a vzhůru na rybářskou loď. Takže v některých předmětech, především v německém jazyce, zeměpisu a moderních dějinách, jsou daleko pozadu za svými vrstevníky.

V jiných předmětech je tomu naopak. Pro matematiku a fyziku mají nadání, které je třeba označit za vskutku mimořádné. Kromě toho má nejmladší z chlapců očividný umělecký talent. Suma sumárum velmi brzy doženou náskok ostatních žáků, mimo jiné proto, že studují se zápalem a nadšením, které většina měšťanských dětí bohužel projevuje jen zřídkakdy. Je nade vši pochybnost, že všichni tři chlapci Lauritzenovi jsou výjimečné studijní talenty.

„A mohou se z nich v Drážďanech stát diplomovaní inženýři?“ odsekl předseda schůze netrpělivě. Formální zápis rozhodnutí zjevně musel znít právě takto.

V zasedací síni s dubovým obložením se rozhostilo napjaté ticho, byl slyšet jen déšť bubnující do tlustých vitrážových oken. Členové spolku se přísně zadívali na ředitele, který po té konkrétní otázce ztratil nit.

„Promiňte, jestli jsem se vyjádřil nejasně, to jsem v úmyslu skutečně neměl,“ odpověděl nakonec trochu odměřeně a stiskl rty. Zdálo se, že otázku považuje za hloupou.

„Dovolte mi, abych se znovu pokusil popsat věc tak, aby už nemohlo dojít k žádnému nedorozumění,“ pokračoval rozhořčeně. „Pokud jsou ve Vestlandu nějací chlapci, ze kterých se mohou stát diplomovaní inženýři v samotných Drážďanech, pak jsou to tito tři!“

Předseda se nenechal vyprovokovat poněkud káravým tónem ředitelova hlasu, udeřil kladívkem do stolu, poděkoval řediteli Helmersenovi za to, že se jednání zúčastnil, a přešel k dalšímu bodu, který byl na pořadu schůze dobročinného spolku Dobrý úmysl.

„PÁNI DIPLOMOVANÍ INŽENÝŘI!

Zde v Drážďanech máme nesmírně dlouhou tradici ve vzdělávání předních německých, a tedy i světových inženýrů. Tak tomu bylo v dobách, kdy zde fungovalo Königliches Sächsisches Polytechnikum, a je tomu tak i nyní, na naší Technische Hochschule.

Přesto jsou vyhlídky pro ty, kdo složí závěrečnou zkoušku v dnešní době, zářnější, než tomu bylo za celou naši mnohasetletou historii vzdělávání. Pánové, svět vám leží u nohou, ale je to zcela nový svět. Dvacáté století bude totiž svědkem většího technického pokroku než jakákoli jiná epocha v dějinách lidstva. Moderní technika půjde kupředu mílovými kroky a od základu změní svět, takže kolegové, kteří zde složí závěrečnou zkoušku za sto let, budou pohlížet na naši dobu způsobem, jakým se my díváme na dobu kamennou.

Co bylo včera nebo je ještě dnes divokou fantazií, se zítra stane skutečností. Cesta kolem světa za osmdesát dní, o které napsal Jules Verne, již nebude představovat žádnou výzvu. Svět budeme schopni objet za — osm dní! Podrobíme si vzdušný prostor a většina z nás, kteří jsme dnes tady v sále, se dožije letecké přepravy cestujících, a to nejen mezi různými zeměmi, ale i mezi světadíly.

Stejně tak si podrobíme i zemské hlubiny, a abych znovu odkázal na Julese Verna, naše ponorky budou schopny urazit dvacet tisíc mil pod mořem.

Uvidíme ve tmě, budeme spolu mluvit na vzdálenost tisíců mil, po železnici pojedeme rychlostí dvě stě kilometrů za hodinu, domy se budou tyčit do výšky stovek metrů, vynalezneme metody, jak pečlivě prohlédnout a vyšetřit lidské tělo, aniž bychom ho poškodili, v Drážďanech uslyšíme hudbu z Bayreuthu stejně zřetelně, jako bychom byli v tamním

koncertním sále, naše počítací stroje budou stokrát, možná tisíckrát výkonnější než ty, které používáme dnes, a jsem si jistý, že alespoň vy mladí se dožijete dne, kdy první německý vědec stane na Měsíci, přestože zrovna v tomto ohledu stojí technické návrhy Julese Verna za zlámanou grešli.“

V tuto chvíli zazněl první smích. Mladí inženýři, kteří měli čerstvě složenou závěrečnou zkoušku, až dosud seděli úplně potichu, jako očarovaní, a nevydali ze sebe ani hlásku. Rektor z Technische Hochschule byl znám jako velmi dobrý řečník, ale tentokrát překonal jak sebe, tak vysoká očekávání.

„Stručně řečeno,“ pokračoval, *„za pouhých několik desetiletí bude svět díky našemu technickému pokroku vypadat zcela jinak. Své znalosti budeme šířit do chudých částí světa, jak to již činíme v případě Afriky. Tím nastolíme rovnost mezi různými národy a rasami, a proto nás nečeká pouze projekt určený pro lidi, kteří mají místo srdce logaritmické pravítko, čili pouhá problematika fyzikálních zákonů a jiných přírodních věd. Projekt, jejž máte před sebou, je z velké části také humanistický.*

Převratné technické změny, kterými svět projde ve dvacátém století, v jistém smyslu přinesou lidstvu větší požehnání než cokoli jiného.

Válka již nebude představovat metodu k vyřešení politických problémů. V tak technicky pokročilém světě, který budete ode dneška po zbytek svých profesních životů spoluvytvářet, bude válčení vykázáno do propadliště dějin. Války jsou primitivní, proto je pojem technologické války contradictio in adjecto, neboli rozpor sám o sobě.

A právě tento svět nyní odcházíte nakreslit, postavit a zkonstruovat. Z celého svého inženýrského srdce vám přeji hodně štěstí!“

Nato následoval hromový potlesk, který jako by nikdy neměl skončit. Bylo to jako v opeře: nejprve se ozvalo dupání, pak začali absolventi ve fracích jeden po druhém vstávat a jásot tak končil ovacemi vestoje.

Potom bylo zahájeno vlastní předávání diplomů. Ty, kteří při zkouškách dosáhli nejvyššího počtu bodů, vyvolávali od desáté-

ho místa k prvnímu. Umístění mezi deseti nejlepšími absolventy v Drážďanech skýtalo nesmírné kariérní možnosti, otevíralo dveře k nejzajímavějším a nejlépe placeným pozicím v Evropě. Kdo do této desítky patřil, mohl si vybírat a odmítat.

Desáté místo obsadil Angličan. Vyšel na pódium, převzal očíslovaný diplom a dostalo se mu zdvořilého potlesku, samozřejmě především od anglické lavice. Říkalo se, že bohatí Angličané, kteří se nedostali na Cambridge, se místo toho uchylují do Drážďan, což všichni Angličané ve městě — čistě náhodou všichni bohatí — rozhodně popírali.

Číslo devět pocházelo z Berlína, číslo osm z Hamburku.

Číslo sedm byl Nor, Oscar Lauritzen, jenž byl odměněn mdlým zdvořilým potleskem. Tři bratři seděli vedle sebe. Naděje pro Sverreho už pohasla, Oscarovi se ulevilo a Lauritz byl čím dál nervóznější, protože počet nepředaných diplomů pro deset nejlepších se ztenčoval. Lauritz se ze všech sil snažil tvářit nevzrušeně, ale bratři ho bez větších těžkostí prohlédli.

„Představ si, že je to závod," pošeptal mu nejmladší bratr Sverre. „Odkdy ty prohráváš závody?"

Narážel tím na Lauritzovu kariéru závodního cyklisty. Minulý rok se na domácím velodromu v Drážďanech stal evropským univerzitním mistrem. Mistrem Německa a mistrem Drážďan byl už několikrát.

Nakonec zbývaly jen dva diplomy. Když druhé místo získal kdosi z Lipska, Lauritze polil studený pot a nejstarší z bratrů ztratil schopnost jasného uvažování. Jistěže měl být mezi deseti nejlepšími, to věděli všichni. Ale...?

Rektor, výborný řečník, při jehož projevu se absolventi třásli a ježily se jim chloupky na předloktí, předstoupil s diplomem číslo jedna a protahoval chvíle napětí.

„Je s podivem," řekl, „že letošní první místo obsadil někdo naprosto nemoderní a technicky primitivní. Totiž cyklista!"

Věc byla tedy jasná, bratři se vrhli vpřed a mocně poplácali svého staršího bratra po zádech. On sám se snažil krotit a zachovat si

vážnou tvář, jako by byl z padesáti sedmi promujících inženýrů jediný, kdo nepochopil, o kterého cyklistu má jít.

„Prosím našeho mistra Evropy Lauritze Lauritzena, aby předstoupil!“ zvolal rektor, aby přehlušil potlesk, který zaduněl sálem. Lauritz byl oblíbený, ostatně jako všichni vítězové nad jinými univerzitami.

Později, když bratři s diplomy pod paží stanuli v tlačenici čerstvých absolventů a jejich rodičů na George-Bähr-Strasse, cítili, že teď jim svět skutečně leží u nohou. Čekalo na ně pár let dřiny na Hardangerviddě, což byl dluh, který musejí splatit, než budou volní. Až bude stavba železnice hotová, mohou si založit vlastní inženýrskou firmu dole v Bergenu, Lauritzen & Lauritzen & Lauritzen, jak o tom často žertovali.

Stále ještě říkali „dole v Bergenu“, to jim zůstalo z dětství nahoře na Osterøye. Teď však nejprve půjdou rovnou do Dresdner Bank, kde ukážou diplomy a kde podle dohody každému z nich vyplatí tisíc marek v hotovosti. Jednalo se o dárek na rozloučenou, o svého druhu slavnostní sbohem od Dobrého úmyslu, který se jich ujal, ještě když byli provaznickými učni, ba dokonce propuštěnými provaznickými učni, u Cambella Andersena v Nordnesu.

Obnos tisíc marek představoval vskutku štědrý dárek k promoci, odpovídal osmi tisícům norských korun, což bylo více než roční plat železničního inženýra u Bergenské dráhy.

Domů půjdou bratři se slušným jměním v kapse, na chvíli si sundají fraky a na večer se převléknou do čistých košilí. Na promoční banket se totiž musejí dostavit rovněž ve fraku.

Cesta to byla dlouhá, ale teď dospěli k jejímu cíli. Pro všechny tři to měl být nejšťastnější den jejich života a vzájemně na sobě viděli, že tomu tak opravdu je.

Ale byla tu jedna věc, o které Lauritz bratrům neřekl.

Byla tu také věc, o které bratrům neřekl Oscar.

A pak tu byla věc, o které bratrům vůbec neřekl Sverre.

* * *

Pozdě večer, druhý den po jejím zmizení, seděl Oscar na policejní stanici blízko Hauptbahnhofu v Süd-Vorstadtu, mimochodem nedaleko Technische Hochschule.

Byl neoholený a navzdory svěžesti květnového večera se potil. Jestli předvčerejšek byl nejšťastnějším dnem jeho života, pak dnešek byl zcela jistě tím nejnešťastnějším.

Maria Teresia byla s konečnou platností pryč. Slehla se po ní zem. Nebylo po ní ani památky, žádný dopis, nikde ani stopa po krvi, nic.

Oscar přišel na nádraží už dvacet minut před odjezdem vlaku do Berlína, měla to být první cesta vstříc jejich novému šťastnému životu. Ona — konečně osvobozená, mířící do nové země a k nové existenci. On — nesmírně zamilovaný, téměř neschopný uvěřit štěstí, které ho naplňovalo. Přesně v okamžiku, kdy vlak vyrazí, chtěl otevřít láhev šampaňského, kterou zabalil do zavazadla.

Když do odjezdu zbývaly tři minuty, Oscar svá zavazadla, dvě napěchované cestovní tašky, z kupé vynesl. Něco ji muselo zdržet, on tedy pochopitelně odjet nemůže. Znepokojilo ho to a měl vztek, že zmeškal vlak a další den bude muset znovu zmobilizovat své síly na útěk do nového světa — a to ve více ohledech, než o kterých hovořil ten báječný řečník v den promoce.

Nepřišla. Zapískala píšťalka, lokomotiva začala pomalu a těžkopádně supět a vlak odjel.

Nejprve musel sehnat drožku a poslat domů zavazadla. Potom se šel pěšky zeptat k madam Freuerové, jestli něco neví. Cítil se trapně, ale nedalo se nic dělat.

Madam Freuerová byla podle očekávání nevrlá a rozmrzelá, ale nemyslela si, že by Maria Teresia utekla, spíše jen „odcestovala“. To samozřejmě souhlasilo. Lépe řečeno nesouhlasilo. Že by ji cestou na nádraží někdo unesl? Přepadl? Oloupil? Leží zraněná v nemocnici?

Oscar se pokoušel přehlušit svůj strach a neklid myšlenkami na její krásu. Už nikdy nebude schopen milovat ženu tak, jako miluje Marii Teresii. V této jistotě ho utvrzovaly veškeré životní zkušenosti pětadvacetiletého muže. Žádná žena není jako ona, žádná není

krásnější, žádná není kouzelnější a bystřejší a nápaditější, žádná není… svůdnější.

Nedalo se říci, že by ho na policii přijali zdvořile, nebo alespoň profesionálně. Nejprve se Oscar obrátil na službu konajícího strážníka na oddělení pro pohřešované osoby.

Když vše vylíčil starému, unavenému, tlustému, lhostejnému, nejméně padesátiletému seržantovi na oddělení pohřešovaných osob, poslali ho na oddělení pro vyšetřování podvodů. Což bylo naprosto pomýlené. Tihle líní zabednění byrokrati ani zdaleka nechápali, jak je věc vážná. A k dovršení všeho ho teď poslali na mravnostní, jako by šlo o obyčejnou záležitost z nevěstince!

Životní osud Marie Teresie Oscara po pravdě řečeno velmi dojímal. Matka byla španělská hraběnka, odtud ty její tmavé, téměř černé oči, ve kterých by se dovedl utopit, aniž je viděl, stačilo na ně pomyslet. Otec byl rozvedený hrabě z Mnichova, nebo vlastně z okolí Mnichova, protože rodina vlastnila venkovské panské sídlo, které se v rodu dědilo od třináctého století.

Bydleli ve slunečném Španělsku nedaleko Valencie. Kolem jejich sídla se rozkládal hájek pomerančovníků a v dálce bylo vidět modré Středozemní moře. Na hraní měla Maria Teresia malé bílé beránky a čas od času ji silní muži vysadili do sedla a povozili po panství, kde se chovali také býci pro zápasy.

A pak se za jedné bouřlivé noci štěstí zničehonic změnilo v hluboký zármutek. Její matka s planoucíma černýma očima chorobně žárlila (později se ukázalo, že její podezření byla zcela neopodstatněná), tasila nůž a její otec tehdy v sebeobraně svou nade vše milovanou Španělku zabil. Jaká bezbřehá katastrofa!

Otec se u soudu nehájil sebeobranou, neboť platil za kavalíra. Bylo by mu hluboce proti mysli vytahovat manželčinu žárlivost před očima veřejnosti v obyčejném soudním procesu. Odsoudili ho k smrti a popravili garotou, škrticím strojem.

V pěti letech proto Marii Teresii poslali k velmi zlé tetě na zámek u Mnichova. Ale protože teta se stala její poručnicí a protože Maria Teresia byla právoplatnou dědičkou, umístila ji teta nejprve do

sirotčince, přičemž tvrdila, že pro to má všemožné důvody. Potom zaplatila té čarodějnici, která sirotčinec vedla, aby nevinnou dívenku prodala do nevěstince v dalekém Lipsku.

Maria Teresia Oscarovi v slzách vyprávěla, že už se dávno vzdala naděje, že někdy opět získá práva na zámek a ostatní majetek. Nikdy ale nepřestala doufat v lepší život a vždy si střádala peníze na budoucnost. Měla sedm tisíc marek ve skříňce s dvojitým dnem.

Oscar tu schránku viděl na vlastní oči.

Dívka doufala, ačkoli naděje postupem času slábla a slábla, že jednoho dne přijde mladý, krásný a inteligentní světlovlasý muž, nejlépe seveřan, a zachrání ji. Odjedou do jeho země, on jí odpustí dřívější utrpení, za kterým oba udělají tlustou čáru, a budou spolu šťastně žít.

Oscar horečně snil o prvním setkání Marie Teresie s matkou Maren Kristine. Matka si v životě nebude schopna představit její minulost, možná až na šťastné dětství. Matka neví, co je nevěstinec.

Vyšel unavený, neoholený policista, stejně neoholený jako Oscar, a podíval se na něj, jako by Oscar byl nějaký zločinec.

„To jste vy, ten s tou ztracenou děvkou?“ zeptal se krajně necitlivě. „Pojďte dál a povídejte!“

Jeho kancelář byla malým brlohem, kde se povalovaly složky z vyšetřování jedna přes druhou, měl tu psací stůl a dvě židle, obě s popraskaným koženým potahem. Osvětlení bylo slabé, na policistově stole stála jen žárovka zakrytá zeleným stínítkem.

„Nuže,“ řekl policista unaveně. „Jak se jmenuje?“

„Maria Teresia.“

„Je z nevěstince na Schmaalstrasse, nebo z toho fajnového podniku u opery? Jak jen se jmenuje…“

„Salón Morgenstern.“

„Aha. Okamžik.“

Policista odešel do vedlejší místnosti, chvíli tam s někým šeptem hovořil a zpátky přišel se stohem dokumentů v kožených deskách svázaných černými tkaničkami.

„Tady v Drážďanech máme děvky v nejlepším pořádku," zamumlal a přitom listoval v dokumentech. „Podstupují pravidelné lékařské kontroly, proto jsou prý z celého Německa zdravotně nejneškodnější. A nucenou léčbu, pokud jde o něco jednoduššího. Vyhoštění následuje v případě syfilidy. Říkal jste Maria Teresia?"

„Ano."

„Skvělé, máme ji tady. Judith Kreisslerová, narozená v roce 1875 v Poznani, jedenkrát odsouzená za podvod v Hamburku, odseděla si rok. Znovu zažalovaná, žaloba byla stažena, hm. Ano, to vypadá jako..."

„Ona se doopravdy jmenuje Maria Teresia. Její matka byla Španělka, proto má černé oči!" přerušil ho Oscar.

Policista se zhluboka nadechl a povzdechl si, ale posměšně se netvářil ani v nejmenším.

„Maria Teresia je vskutku velmi krásné jméno, hodné královny. Odpusťte, nechci, aby to vyznělo ironicky. Ale je to jen, abych tak řekl, umělecké jméno. Černé oči má možná proto, že je Židovka, ale Španělka není. Jak jsem říkal, pochází z Poznaně."

Pro Oscara se zastavil čas. Všechno, co mu dívka vyprávěla, před sebou viděl tak jasně, jako by toho byl očitým svědkem. Španělsko, hájek pomerančovníků, modré Středozemní moře, temperamentní krásná matka s vlasy sepnutými na zátylku jakýmsi hřebínkem (nějak zvláštně se mu říkalo, ale to teď zapomněl), ušlechtilý otec...

Všechno byla lež? To není možné! Vždyť viděl dokonce i skříňku, ve které přechovávala peníze, jež vydělala za mimořádného strádání.

„Musím se zeptat na jednu věc," řekl policista klidně. „Nedostala od vás ta žena těsně před svým záhadným zmizením třeba peníze?"

„Ano, a právě to mě tak zneklidňuje. Někdo ji mohl přepadnout. Dal jsem jí tisíc marek!"

„Smím se zeptat proč?"

„Mohla je proměnit za zlato, s padesátiprocentním ziskem."

„Jak?"

„U jednoho staršího zákazníka, kterého má velmi ráda, ale už s ním... neudržuje styky. Nabídl jí zvláštní slevu, což nějak souvisí s účetnictvím v jeho firmě. Ať tak či tak, mohla proměnit moje marky

v bankovkách za zlaté a ty bychom přidali k jejímu, zdůrazňuji, vyššímu ušetřenému kapitálu. Měl to být začátek našeho nového života."

Policista vypadal unaveně, ale ani trochu nepřátelsky. Opřel se lokty o stůl a protřel si oči. Měl pleš, špatně ušitý kabát, špatně upravený knír, zkrátka nepůsobil jako muž, na něhož by se dalo spolehnout.

„Vy jste přece inteligentní člověk, pane inženýre," řekl policista a opět si promnul oči. „Nebo to alespoň předpokládám, když jste sedmý z letošního vrhu nejlepších světových inženýrů. To, že jste současně také hlupák, souvisí s vaším věkem. Kolik vám je? Dvacet šest?"

„Přiznávám, že o rok méně."

„Maria Teresia, pokud budeme dál používat její pseudonym, provedla tento podvod s malými obměnami už třikrát. Jednou byla odsouzena, dvakrát zproštěna obvinění, protože žalující strana nechtěla věc hnát do krajnosti. Právě díky tomu jsou zločiny tohoto druhu tak geniální. Řekněte sám, copak byste chtěl vystoupit jako svědek v takovém případu před městským soudem v Drážďanech? My bychom ji našli, to by nebyl problém. V Německu jsou všechny děvky z lepších bordelů zapsané a řádně vedené. Takže jestli to opravdu chcete hnát dál, najdeme ji. Ale chcete to? Na peníze můžete bohužel zapomenout, ty už má dávno nějaký pasák. Nuže, odložíme tu záležitost teď hned?"

Oscarovi se zhroutil svět. Ztratil řeč a nemohl myslet. Když vstal a podával policistovi ruku na rozloučenou, byl tak slabý v kolenou, že se málem skácel na zem.

Měl pocit, že ho z policejní služebny vyplavil nějaký neviditelný proud, a ne že nakonec vyšel po vlastních nohou. Zúžilo se mu zorné pole, před sebou viděl pouze policistu, který podupal, pokálel a pomočil to nejkrásnější, co v životě měl. Policista si zapálil cigaretu a posbíral akta, jež se mimo jiné týkala Marie Teresie alias Judith Kreisslerové z Poznaně.

Seděl na lavičce na nábřeží Terrassenufer a zíral do tmavého Labe. Noční chlad na čele mu dělal dobře, jeho zkratovaný mozek začínal znovu fungovat.

Maria Teresia neexistuje, všechno byl jen sen. Pokud ovšem zlým snem není sama přítomnost. Ne, skutečnost — diváci, kteří začali proudit ze Semperoper — byla až příliš hmatatelná. Dávali *Feuersnot*, operu Richarda Strausse, ale Sverre tvrdil, že nestojí za to na ni chodit. Svátečně odění návštěvníci opery teď procházeli kolem Oscarovy lavičky, smáli se, mluvili, byli bezpochyby skuteční.

Policista ho nazval hlupákem a proti tomuto odhadu vnějšího objektivního pozorovatele nebylo co namítnout. Ale to nebylo to nejhorší, Oscar totiž podvedl i sám sebe. Láska, která byla tím největším, co v životě měl, ve skutečnosti nikdy neexistovala — to největší a nejkrásnější v jeho životě byla iluze. Jaký smysl má tedy žít?

Náhle jako by se mu rozjasnilo. Vstal a vydal se k Augustusbrücke. Zastavil se uprostřed něj, křečovitě se chytil kovového zábradlí a zíral dolů do poklidného černého proudu.

Bylo by to rychlé. Plaval špatně, takže kdyby se teď vrhl přes zábradlí, cesta zpět by neexistovala. Jevilo se mu to jako jediné důstojné řešení. Nechal se ošidit děvkou a přišel o celý obnos za promoci, kterým ho odměnil Dobrý úmysl. Nikdy už se nebude moci podívat svým bratrům do očí. Musí pryč, daleko.

* * *

Když Lauritz vystoupil na malém venkovském nádraží, čekal na něj kůň a kočár ze zámku Freital. Kočí mu řekl, že jízda potrvá slabou půlhodinku.

Cestu k zámku a velkému rozhodnutí lemovala hezká kopcovitá krajina s mnoha vinicemi.

Lauritz si ještě jednou celou záležitost promyslel a nenašel žádný důvod, kvůli kterému by měl očekávat baronovu odpověď jinak než s optimismem.

Letní sezóna, kdy rodina von Freitalů s veškerým služebnictvem opouštěla městské sídlo na Wigordstrasse mezi Carolabrücke a Albertbrücke, aby strávila celé prázdniny na zámku, ještě nebyla

v plném proudu. Baron odjel napřed sám. A jelikož teď na Lauritzovu formální písemnou žádost o audienci odpověděl tak, že nápadníka pozval na zámek Freital a nabídl mu i večeři a nocleh, vypadalo to opravdu dobře. Jistě nemá v plánu jeho prosbu zavrhnout.

Baron byl čestným předsedou Drážďanského svazu velodromové cyklistiky a Lauritz jeho nejúspěšnějším cyklistou. To jistě také přispěje v Lauritzův prospěch.

Při promoci obsadil první místo a tvrdá práce, která se za tímto umístěním skrývala, daleko více souvisela s Ingeborg než s touhou po prestiži a soutěží jako takovou. Dívka ho ujistila, že jejímu otci neobyčejně zaimponuje, pokud dosáhne tohoto úspěchu — dokonce více než vítězstvími v závodech na velodromu.

V cestě mu stálo jen to, že byl chudý, a možná také to, že nebyl šlechtic, ačkoli baron si před pár lety myslel opak. Když se dozvěděl, že dvorec Frøynes byl pojmenován po vikinské bohyni Freyje a že na něm Lauritzův rod žije už tisíc let, učinilo to na něj velký dojem a prozradil, že jeho rod obývá zámek Freital teprve osm set let.

Později nechal věc blíže prověřit a dozvěděl se všechno, co bylo z jeho společenské perspektivy podstatné, a sice že bratři Lauritzenovi pocházejí z rybářské rodiny.

Navzdory tomu byl Lauritz letošní jedničkou na Technische Hochschule. A baron ho požádal, aby za ním přijel až na Freital. Pokud by měl v úmyslu na onu velkou otázku odpovědět zamítavě, bylo by jednodušší — a pro obě strany méně trapné — vyřídit to v zimním sídle v Drážďanech.

Zámeckou alej tvořily rozkvetlé staleté kaštany. Byla krásná a čišela z ní moc. Při pohledu na velký zámek si Lauritz připadal malý, jaksi nedůstojně malý. Když s kočím, který nesl jeho zavazadlo, kráčeli po štěrkovém chodníčku k hlavnímu vchodu, poprvé za celou cestu znejistěl.

Sluha v livreji otevřel dveře právě ve chvíli, kdy Lauritz nesměle zdvihal ruku, aby zaklepal. Služebník ho přivítal, převzal jeho cestovní tašku a sdělil mu, že baron ho za půl hodiny očekává u večeře

v kuchyni a že oděv má být venkovsky jednoduchý. Pak doprovodil Lauritze po širokých schodech do prvního patra a poté dále do dlouhé chodby.

Pokoj pro hosty byl skvostný, velký alespoň sto metrů čtverečních. Postel zakrývala světle modrá nebesa a závěs z tmavě modrého a stříbrného brokátu, u rozměrného okna stál malý elegantní psací stůl se zahnutými nohami. Lauritz zapomněl, jak se tomuto stylu nábytku říká.

„Venkovsky jednoduchý“ oděv a večeře „v kuchyni“? Jak si má tyto pokyny vysvětlit?

Sverre, který se v těchto věcech vyznal, ho vybavil trojími šaty: těmi, ve kterých Lauritz přijel (sako, stříbrná vesta a kravata v barvě půlnoční modři), za druhé frakem pro případ, že by měl povečeřet ještě s dalšími lidmi, a do třetice také anglickým tvídovým oblekem s pletenou kravatou, kdyby efekt měl být „spíše všední“. A podle všeho právě takový teď měl být.

A večeře v kuchyni? Má být záměrným degradováním hosta, způsobem, jak ho ocejchovat? Když sestupoval po širokých vápencových schodech, nebyl si jist vůbec ničím, ani oděvem, ani baronovým záměrem, ani významem večeře v kuchyni.

Dole v hale ho dostihl sluha a ukázal mu cestu do kuchyně. Tam čekal baron a jeho oděv se skutečně podobal tomu, který Sverre doporučil bratrovi jen pro jistotu.

Kuchyň byla obrovská, jejímu středu dominovala ohromná kamenná pracovní deska, na níž se tísnily měděné hrnce a syrové potraviny. V rohu místnosti se nacházel malý výklenek se čtyřmi okny. V něm bylo prostřeno pro dva.

„Pane inženýre!“ řekl baron a vyšel Lauritzovi vstříc s rukou nataženou k pozdravu. „Slyšel jsem tu novinku: jste na prvním místě! To je vskutku výkon! Zvlášť když pomyslíme na to, jaká je v Drážďanech konkurence. Nedáte si sklenku vína z naší vlastní předloňské sklizně? Sylvánské zelené?“

Odmítnout se samozřejmě nedalo. A pak se po něm ke všem strastem ještě bude chtít, aby víno ohodnotil. Ovšem i možnost, že mu